

Latvijas Sabiedriskā medija vadlīnijas kļūdu labošanai un satura dzēšanai

1. Pamatprincipi

- 1.1. VSIA “Latvijas Sabiedriskais Medijs” (turpmāk – LSM) atzīst, ja saturā bijušas kļūdas, un labo tās, tā veicinot sabiedrības uzticēšanos LSM veidotajam un pasūtītajam saturam.
- 1.2. Kļūdas tiek labotas, cik ātri tas ir iespējams.
- 1.3. LSM nedzēš un nerediģē digitālajās platformās publicētos raidījumus, kuros izskanējušas kļūdas, bet publicē kļūdas labojumu. Izņēmumi pieļaujami tikai atsevišķos gadījumos, kas noteikti šajās vadlīnijās.
- 1.4. LSM nodrošina savu arhīvu saglabāšanu nākamajām paaudzēm. LSM veidotie vai to programmām un pakalpojumiem veidotie audiālie un audiovizuālie darbi un fonogrammas ar arhīvisku vērtību ir nacionālā kultūras mantojuma, tai skaitā nacionālā dokumentārā mantojuma, sastāvdaļa, kas uzraugāma, saglabājama un izmantojama atbilstoši attiecīgos normatīvajos aktos noteiktajam. Satura publiskais tiešsaistes arhīvs ir LSM oriģinālo programmu pastāvīga vēsturiska fiksācija, tā pastāvēšana ir sabiedrības interesēs. LSM bez pamatota iemesla nedzēš un nemaina arhīva saturu, jo tas var apdraudēt vēstures patiesu atspoguļojumu, radīt spekulācijas un mazināt sabiedrības uzticēšanos.
- 1.5. Ja saturs pēc izskanēšanas LSM programmu ēterā vai publicēšanas digitālajās platformās tiek dzēsts vai labots un šim labojumam ir saturiska nozīme, izmaiņām jābūt caurspīdīgām un par tām jāpublicē norāde.
- 1.6. Vadlīnijas attiecas uz visu LSM veidoto un izplatīto saturu neatkarīgi no platformas un sadarbības formas ar autoru.

2. Rīcība kļūdu labošanai

- 2.1. Ēterā izskanējušās kļūdas tiek labotas vai precizētas tajā pašā programmā un raidījumā, kur tās pieļautas. Kļūdu labojums tiek pārraidīts raidījuma beigās vai raidījuma laikā, ja tajā tiek turpināts temats, kurā iepriekš pieļauta kļūda, un kļūdas labojumu ir pamatoti iekļaut šī temata izklāstā.
- 2.2. Portālā LSM.lv un citās digitālajās platformās tekstā kļūdas tiek labotas nekavējoties. Ja kļūdas labojums būtiski ietekmē saturu, tekstā ir vizuāli izcelta norāde, kas ir labots. Portālā LSM.lv šādos gadījumos raksta virsrakstā iekavās tiek pievienots vārds “precizēts”, savukārt pašā rakstā blakus rindkopai, kurā ir izdarīts labojums, atsevišķā izcēlumā norāda, kas tieši ir labots vai precizēts.

- 2.3. LSM nedzēš un neredīgē raidījumu failus, kuros ir izskanējušas kļūdas, kas nav uzskatāmas par rupjiem Latvijas Sabiedriskā medija redakcionālo vadlīniju pārkāpumiem. Tā vietā pie konkrēto raidījumu pieteikumiem digitālajās platformās ir publicēta norāde, kāda kļūda vai neprecizitāte ir pieļauta un labota. Izmaiņas LSM arhīvā šādos gadījumos netiek veiktas.
- 2.4. Kļūdas labošanas veids ir atkarīgs no kļūdas nozīmības. Katrā konkrētā gadījumā žurnālists (raidījuma vadītājs, redaktors, producents) un attiecīgās satura struktūrvienības vadītājs vienojas, vai pietiek ar informācijas precizējumu digitālajās platformās, vai nepieciešams kļūdas labojums ēterā. Atsevišķos gadījumos, ja ēterā ir izskanējusi tik sīka neprecizitāte, kas pēc būtības nemaina un neietekmē saturu, LSM redakcija var lemt, ka labojums ēterā nav nepieciešams. (Ar LSM redakciju šeit un turpmāk vadlīnijās jāsaprot iesaistītās satura struktūrvienības vadītājus, satura redaktorus, satura veidotājus, LSM galveno redaktoru.)
- 2.5. Redakcijas diskusijās tiek izsvērts kļūdas nodarītais kaitējums un lemts, vai ir piemēroti līdz ar kļūdas labojumu publicēt atvainošanos.
- 2.6. Ja ir pieļauta būtiska kļūda, žurnālists (raidījuma vadītājs, redaktors, producents) vai struktūrvienības vadītājs pēc nepieciešamības publicē plašāku skaidrojumu, kurā izskaidro kļūdas rašanos un, ja nepieciešams, kādas darbības veiktas, lai turpmāk kļūdu iespējamību minimizētu. Redakcija vienojas par piemērotāko skaidrojuma publicēšanas vai pārraidīšanas veidu – vai to pārraida ēterā un/vai publicē digitālajās platformās.
- 2.7. Sarežģītās vai neskaidrās situācijās lēmuma pieņemšanai par piemērotāko kļūdas labošanas veidu piesaista LSM galveno redaktoru, juristu vai datu aizsardzības speciālistu (ja kļūda saistīta ar fiziskās personas datiem).
- 2.8. Tiešraides raidījumu vadītājiem ir ierobežotas iespējas fiksēt raidījuma laikā izskanējušas faktu kļūdas. Tomēr, ja tās fiksētas, raidījuma vadītāja pienākums ir iespēju robežās kļūdas labot.
- 2.9. Attiecīgās struktūrvienības vadītājs ir atbildīgs par to, lai kļūdas tiktu izlabotas atbilstoši šīm vadlīnijām.
- 2.10. LSM redakcija izvērtē, vai nepatiesas ziņas izskanēšanas gadījumā ir profesionālās žurnālistikas standartos balstīts pamats personai dot atbildes tiesības ēterā saskaņā ar Elektroniskā plašsaziņas līdzekļu likuma 52.pantu. Pieņemot šo lēmumu, LSM redakcija izvērtē raidījuma formāta prasības un robežas, vai personas viedoklis jau bija iekļauts, vai to ir bijis iespējams un nepieciešams noskaidrot, vai viedoklis ir bijis atspoguļots citā raidījumā un kādā apjomā, kā arī vadās pēc citām normām, kas noteiktas LSM redakcionālajās vadlīnijās un LSM Rīcības un ētikas kodeksā. Nepieciešamības gadījumā lēmuma pieņemšanā tiek iesaistīts jurists.

3. Rīcība gadījumos, kad saturā ir redakcionālo vadlīniju rupji pārkāpumi

- 3.1. LSM par rupjiem Latvijas sabiedriskā medija redakcionālo standartu pārkāpumiem uzskata:

- 3.1.1. musinājumus uz nacionālo, rasu, dzimumu vai reliģisko naidu;
- 3.1.2. neslavas celšanu, apmelojumus;
- 3.1.3. aicinājumus vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu,
- 3.1.4. graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citus noziegumus;
- 3.1.5. aicinājumus uz karu un vardarbību;
- 3.1.6. propagandu un dezinformāciju, kuras publicēšana var izraisīt smagas sekas;
- 3.1.7. homofobiskus izteikumus;
- 3.1.8. personu privātuma aizskārumu;
- 3.1.9. necenzētu leksiku;
- 3.1.10. rupjas faktu kļūdas, kas var izraisīt nopietnas sekas;
- 3.1.11. citu informāciju, kuras izplatīšanu ierobežo likums un tās publicēšana nav attaisnojama ar sabiedrības interesēm.
- 3.2. Šīs ir sarkanās līnijas, kuru pārkāpšana saturā nav pieļaujama, tai skaitā no raidījumu dalībnieku puses.
- 3.3. Ja LSM redakcijai ir pamatots iemesls uzskatīt, ka kāda persona nespēs tiešraides laikā ievērot redakcionālos standartus, šo personu uz tiešraides intervijām neaicina.
- 3.4. Ja ir šaubas, vai persona tiešraidē ievēros redakcionālos standartus, raidījuma producenta vai atbildīgā redaktora pienākums ir pirms raidījuma viesi iepazīstināt ar redakcionālajiem standartiem.
- 3.5. Ja viesis tiešraides laikā sarkanās līnijas tomēr pārkāpj, raidījuma vadītāja pienākums ir nekavējoties reaģēt un viesi pārtraukt, norādot, ka konkrētie izteikumi (rasisms, naida runa, homofobija, necenzēta leksika, dezinformācija, propaganda u.tml.) pārkāpj sabiedriskā medija redakcionālos standartus un ēterā nav pieļaujami. Ja raidījuma dalībnieks uz norādēm nereaģē, raidījuma vadītājam izņēmuma gadījumos ir tiesības lūgt dalībnieku pamest studiju vai atslēgt mikrofonu.
- 3.6. Gadījumos, kad LSM tomēr ir izskanējis saturs, kas rupji pārkāpj redakcionālos standartus (raidījuma veidotāji to nav pamanījuši vai nav reaģējuši vai viesis nav bijis savaldāms), šis saturs tiek dzēsts no visām digitālajām platformām.
- 3.7. Ja aizskarošais vai ar likumu ierobežotais saturs aizņem nelielu raidījuma vai sižeta daļu un tā izņemšana neizkropļo saturu, attiecīgo fragmentu izgriež un pārējo raidījumu vai sižetu publicē digitālajās platformās. Ja izgriezt fragmentu saturiski nav iespējams (saturs tiek izkropļots, kļūst neuztverams), tiek dzēsts viss raidījums vai sižets.
- 3.8. Abos gadījumos LSM digitālajās platformās pie attiecīgā raidījuma pievieno piezīmi, ka raidījums ir rediģēts, jo konstatēta neatbilstība LSM redakcionālajiem standartiem.
- 3.9. Ja raidījumā ēterā ir izskanējusi necenzēta leksika, digitālajās platformās publicētajā raidījuma ierakstā un LSM publiskajā arhīvā to notušē ar skaņas signālu.
- 3.10. Lēmumu par raidījuma rediģēšanu, neievietošanu vai dzēšanu no digitālajām platformām pieņem attiecīgās satura struktūrvienības vadītājs vai LSM

galvenais redaktors, tiklīdz ir pamatotas aizdomas par rupju redakcionālo standartu pārkāpumu. Detalizētāku raidījuma izvērtējumu, nepieciešamības gadījumā piesaistot juristu vai datu aizsardzības speciālistu, redakcija var veikt vēlāk, kā arī pieņemt gala lēmumu, taču sākotnēji galvenais uzdevums ir mazināt kaitējumu, ko publiskotā informācija var nodarīt.

3.1.1. Ja darbinieks ir pamanījis redakcionālo vadlīniju rupju pārkāpumu, darbinieka pienākums ir nekavējoties par to ziņot struktūrvienības vadītājam. Attiecīgās struktūrvienības vadītājs nodrošina satura rediģēšanu vai dzēšanu saskaņā ar šīm vadlīnijām.

4. Rīcība, saņemot prasības par LSM satura dzēšanu

4.1. Izskatot auditorijas pārstāvju vai saturā atspoguļoto personu prasības dzēst saturu, LSM pamatā vadās pēc šajās vadlīnijās iepriekš minētajiem principiem un procedūrām.

4.2. Papildus var tikt ņemti vērā citi apsvērumi, un tie ir:

4.2.1. LSM pienākums ir sabalansēt indivīda intereses un sabiedrības intereses būt informētai par pagātnes notikumiem, tai skaitā saglabāt nemainītu LSM tiešsaistes arhīvu kā būtisku vēstures avotu.

4.2.2. LSM vadās no pieņēmuma, ka personas tiesības tikt aizmirstam parasti nav pārākas par tiesībām uz vārda brīvību un sabiedrības tiesībām uz informāciju.

4.2.3. Informācijas patiesums. Ja saturs, jo īpaši ziņu saturs, tā publicēšanas laikā ir precīzi un objektīvi atspoguļojis realitāti, tas tiek saglabāts LSM tiešsaistes arhīvā un bez īpaša iemesla netiek dzēsts.

4.2.4. Informācijas konteksts kopējā informācijas kopumā. LSM izvērtē, vai atsevišķas publikācijas dzēšana nerada publicētās informācijas izkropļojumu, tādējādi pārkāpjot sabiedrības tiesības iegūt pilnīgu informāciju.

4.2.5. Personu loma sabiedrībā. LSM nedzēš informāciju par sabiedriski nozīmīgām personām (kas ieņēmušas publisku amatu, ir plaši pazīstamas un/vai ar savu darbību un izteikumiem ir ietekmējušas sabiedrisko domu), ja vien tam nav īpaši iemesli.

4.2.6. Publikācijas ietekme uz aktuālajām norisēm sabiedrībā. Vispārējais princips ir, ka lielāka sabiedrības interese ir par jaunāku informāciju, tomēr atsevišķos gadījumos sabiedrības interese var kļūt nozīmīgāka laika gaitā, piemēram, ja persona vēlāk ieņem valsts amatu vai publicētajai informācijai nākotnē rodas kultūras, zinātnes vai vēstures nozīme.

4.2.7. Iepriekšēja piekrišana. Ja persona ir sniegusi interviju LSM, ir pamatoti pieņemt, ka tā apzinās, ka šis saturs tiks saglabāts un būs publiski pieejams. Kad cilvēki sniedz intervijas LSM, viņu izteikumi kļūst publiski un var tikt citēti LSM un citos medijos. Tos dzēšot, tiktu izmainīta vēstures daļa. Līdz ar to publicētie izteikumi parasti netiek dzēsti, un tie paliek LSM tiešsaistes arhīvā.

- 4.2.8. Personas legītīmās tiesības uz privātumu. LSM respektē, ka informācijai par personas veselību, finansēm, seksuālo orientāciju, traģiskiem notikumiem vai emocionāli smagiem pārdzīvojumiem, privātajai kontaktinformācijai ir augstākas privātuma prasības.
- 4.2.9. Privātuma prasības parasti neatsver sabiedrības tiesības saņemt informāciju, ja sūdzības iesniedzēja rīcība ir noziedzīga vai rada draudus sabiedrības drošībai, vai ja informācija jau ir likumīgi pieejama sabiedrībai publiskos avotos (policijas, tiesas, regulējošo iestāžu ziņojumos). LSM bez īpaša tiesiska vai redakcionāla pamata nedzēs informāciju par atklātām tiesas prāvām, kurās kāds tiesāts par kriminālnoziedzumiem, atzīts par vainīgu vai attaisnots ar likumīgā spēkā stājušos spriedumu. LSM nevar izmainīt personu biogrāfiju.
- 4.2.10. LSM izvērtē kaitējumu, ko publikācija rada personai, un lemj par satura izņemšanu tikai tad, ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka tas personai rada būtisku kaitējumu, piemēram, drošības draudus. Nepatīkamas emocijas vai neērtības sajūtas nav uzskatāmas par būtisku kaitējumu un neatsver sabiedrības interesi saglabāt LSM tiešsaistes arhīvu. LSM nav pienākuma uzlabot personas reputāciju, privātās intereses, piemēram, darba izredzes.
- 4.2.11. Izvērtējot kaitējumu vai ietekmi, ko rada publikācija, LSM nošķir personas, pret kurām LSM ir rūpības pienākums (informācijas avoti, mazaizsargātas sabiedrības grupas, bērni u.c.) no personām, pret kurām šāds specifisks pienākums nerodas. LSM nav rūpības pienākuma pret publikācijās atspoguļoto personu radniekiem vai draugiem, ja viņi paši nav informācijas avoti.
- 4.2.12. Bērnu un jauniešu tiesības uz privātumu var būt svarīgākas viņu vecuma radītās neaizsargātības dēļ. LSM var piešķirt lielāku nozīmi prasības iesniedzēja viedoklim arī tad, ja tagad viņš pats ir spējīgs pieņemt lēmumus, piemēram, ja persona ir tikusi atspoguļota LSM saturā bērnībā un pilngadīgā vecumā pieprasa tā izņemšanu.
- 4.3. Lēmumu par to, vai prasība dzēst saturu ir pamatota, pieņem attiecīgās satura struktūrvienības vadītājs un galvenais vai atbildīgais redaktors, konsultējoties ar LSM galveno redaktoru un, ja nepieciešams, juristu un/vai datu aizsardzības speciālistu.